İSLÂM ÇEVRE AHLÂKINDA "MİZAN" KAVRAMI

DAHA YAŞANABİLİR BİR DÜNYA BIRAKMAK

EDİTÖR: İBRAHİM ÖZDEMİR

ÜSKÜDAR
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI - 66

İSLÂM ÇEVRE AHLÂKINDA "MİZAN" KAVRAMI

Daha Yaşanabilir Bir Dünya Bırakmak

Editör:
İbrahim Özdemir

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI - 66
Üsküdar Üniversitesi, Çevre Ahlakı Forumu Yayınları: 1

İSLÂM ÇEVRE AHLÂKINDA "MİZAN" KAVRAMI
Daha Yaşanabilir Bir Dünya Bırakmak

Editör
İbrahim Özdemir

Son Okuma ve Redaksiyon
Abdullah Esin

Kapak ve Grafik Tasarım
Bülent Tellan

ISBN:
978-605-9596-70-1

Yayıncılık Sertifika No
69591

Matbaa Sertifika No
68931

Baskı Tarihi
2023

Baskı Sayısı
1. Baskı

İletişim Bilgileri
www.uskudar.edu.tr – yayin@uskudar.edu.tr
Tel: 0216 400 22 22 / Faks: 0216 4741256
Altunizade Mah. Üniversite Sk. No: 14
Pk: 34662 Üsküdar / İstanbul / Türkiye

Baskı - Cilt
BUTİK AJANS
İstiklal Mahallesi Kızılay Sokak No:24
Kızılay Sitesi A Blok Kat: 9 Daire: 36
Ümraniye / Istanbul

İSLÂM ÇEVRE AHLÂKINDA “MİZAN” KAVRAMI

Daha Yaşanabilir Bir Dünya Bırakmak

Editör:
İbrahim Özdemir

İÇİNDEKİLER

YAZARLAR HAKKINDA
(ALFABETİK SIRAYLA)

ALPARSLAN AÇIKGENÇ

Felsefe profesörü. Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Şeref Üyesi.

Lisans eğitimini Ankara Üniversitesinde (1974), yüksek lisansını University of Wisconsin'de (1978) ve doktorasını The University of Chicago'da (1983) yaptı. Akademik hayata 1983'te ODTÜ Felsefe Bölümünde başladı. 1995-99 yılları arasında Malezya Uluslararası İslâm Düşüncesi ve Medeniyeti Enstitüsünde vazife yaptı. Yıldız Teknik Üniversitesi öğretim üyesi iken emekli oldu. Hâlen İbn Haldun Üniversitesi ve Üsküdar Üniversitesinde dışarıdan ders vermektedir.

Bilim Felsefesi başta olmak üzere felsefe, bilim tarihi ve medeniyet konularında yazdığı birçok kitap ve makaleleri bulunmaktadır. Malezya'da yayınlanan *Islamic Scientific Tradition in History,* (Kuala Lumpur, 2014) kitabı Yılın Bilim Ödülü'nü kazandı.

ABDULAZİZ HATİP

Tefsir profesörü. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi.

1992 yılında araştırma görevlisi olarak akademik hayatına başlayan Hatip, 1997 yılında profesör oldu. Azerbaycan Bakü Devlet Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde iki yıl misafir öğretim üyesi olarak ders verdi. Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde dekan vekilli olarak görev yaptı. Arapça, Fransızca ve Farsça bilen Hatip, üç çocuk babasıdır. Alanıyla ilgili birçok kitap ve makaleleri bulunan Hatip'in dilimize kazandırdığı birçok tercümesi de bulunmaktadır.

İBRAHİM ÖZDEMİR

Felsefe profesörü. Üsküdar Üniversitesi Öğretim Üyesi. İTBF Dekanı.

Lisansını Ankara Üniversitesinde, yüksek lisans ve doktorasını ise ODTÜ Felsefe Bölümünde tamamladı. Doktorasını "Çevre Ahlakı" üzerine yazdı. Çalışmaları daha çok çevre felsefesi, çevre ahlakı, çevre-din ve çevre bilinci ile ilgilidir. Harvard Üniversitesi, Hartford Seminary (ABD), University of Cape Town (Güney Afrika), Gadjah Mada University (Endonezya) ve Abo Akademi Üniversitesinde (Finlandiya) misafir öğretim üyesi olarak bulundu.

Birleşmiş Milletler'e sunulacak olan *al-Mizan: Dünya Çevre Sözleşmesini* hazırlayan ekipte yer alan Özdemir'in alanıyla ilgili kitap, makale ve denemeleri bulunmaktadır. Son kitaplarından birisi İnsan, Çevre ve Sorumluluklarımız, Akıl-Fikir Yayınları'ndan okuyucuyla buluştu. Çevre konusundaki çalışmaları bir çok dile tercüme edildi. Çevreyle ilgili çalışmaları İngilizce, Arapça, İspanyolca, Rusça ve Farsça olarak yayınlandı.

İSHAK ÖZGEL

Tefsir profesörü. Süleyman Demirel Üniversitesi (SDÜ) öğretim üyesi.

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun olan Özgel, Uludağ Üniversitesinde yaptı. Süleyman Demirel Üniversitesinde "Kur'ân'ın Tarihsel Yorumu" adlı doktora tezi ile doktorasını tamamladı.

Mısır, Tunus, Ürdün ve İngiltere'de alanı ile ilgili çalışmalar yapan Özgel'in alanı ile ilgili kitapları mevcuttur. Sempozyum bildirileri ve diğer akademik çalışmaları da bulunan Özgel, SDÜ İlahiyat Fakültesinde çalışmalarına devam etmektedir.

NEVZAT TARHAN

Psikiyatri profesörü. Üsküdar Üniversitesi Kurucu Rektörü ve Yönetim Üst Kurulu Başkanı. Türkiye'nin ilk nöropsikiyatri hastanesi olan NPİSTANBUL Beyin Hastanesi Yönetim Kurulu Başkanı.

1969 yılında Kuleli Askerî Lisesini, 1975 yılında İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesini bitirdi. GATA Haydarpaşa'da yardımcı doçent (1988) ve doçent (1990) oldu. Albaylığa (1993) ve profesörlüğe (1996) yükseldi. 1996-1999 yılları arasında Yüzüncü Yıl Üniversitesinde öğretim üyeliği ve Adli Tıp Kurumunda bilirkişilik yaptı. Kendi isteğiyle emekli oldu.

2006 yılında NPİSTANBUL Hastanesini, 2011 yılında ise Üsküdar Üniversitesini kurdu ve kurucu Rektör olarak görev yaptı. Prof. Dr. Nevzat Tarhan'ın 170'in üzerinde ulusal ve uluslararası hakemli dergilerde yayımlanmış makaleleri, 70 adet kitap ve kitap bölümü bulunmaktadır. Bazı kitapları İngilizce dışında Bulgar, Endonezya, İran, Arnavutluk, Azeri dillerine çevrilmiştir.

RECEP ARDOĞAN

Kelam Profesörü. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (KSÜ).

Lisansını 1995 yılında Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde, yüksek lisansını ve doktorasını Ankara Üniversitesinde tamamladı. 2011'den bu yana KSÜ İlahiyat Fakültesine çalışmaya devam etmektedir.

Alanında yayınlanmış kitap ve makaleleri bulunmaktadır.

SIRACETTİN ASLAN

Felsefe doktoru. Mardin Artuklu Üniversitesinde öğretim

üyesi.

Lisans eğitimini 2004-2008 yılları arasında Dicle Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümünde; yüksek lisansını, Yıldız Teknik Üniversitesinde ve doktorasını İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Bölümünde 2020 yılında tamamladı.

TAKDİM

İKLİM değişikliğinin sebep olduğu olumsuzluklar hayatımızı etkilemeye ve şekillendirmeye devam ediyor. BM Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nde (IPCC) çalışan bilim insanları, ittifakla iklim değişikliğine insan faaliyetlerinin ve yaşam biçiminin etki ettiğini söylüyorlar. Her yedi yılda bir yayınladıkları bilimsel raporlarla hükümetleri ve insanları uyarıyorlar.

Bir grup 'Müslüman Çevreci' olarak biz de bu süreçte sorumluluğumuzu üstlendik. İlk olarak 2015 yılında, Paris İklim Değişikliği Taraflar Konferansı öncesinde İstanbul'da iki günlük bir sempozyum düzenledik. Müslüman çevreciler yanında, diğer din ve inançlarda çevrecileri de davet ettik. *İslâm İklim Değişikliği Deklarasyonu*'nu hazırladık ve dün-

yaya duyurduk.[1] Daha sonra *al-Mizan: Dünya Çevre Sözleşmesi*'ni hazırladık. Giriş bölümünde bu süreci anlatmaya çalıştık.

Ancak bu metni hazırlamak kadar, bunu topluma anlatmak da gerekiyor. Bu süreçte Avrupa Çevre Vakfı yardımımıza koştu. Bize sağladığı mütevazı destekle bu çalıştayı ve benzeri birçok etkinliği yapabildik. *al-Mizan: Dünya Çevre Sözleşmesi*'ni dilimize tercüme ettirdik.

Bu kitap, 23 Şubat 2022 tarihinde Üsküdar Üniversitesinde yapılan **İslâm Düşüncesinde "Mizan" Kavramı Çalıştayı**'na sunulan tebliğlerden oluşuyor. Yazarlar, kendilerine yöneltilen sorular ve yapılan katkılar ışığında tebliğlerini yeniden gözden geçirdiler ve son hâlini verdiler. COVID'e yakalandığım için toplantıya çevrimiçi olarak katılmıştım. Giriş bölümünde yer alan konuşmamda "al-Mizan: Dünya Çevre Sözleşmesi Doğuşu, İçeriği ve Mesajı"nı özetlemeye çalıştım.

İshak Özgel, "Kur'ân'da Mizan Kavramı"nı ele alıyor. Kur'ân'da çevre ve çevre bilincini araştırmaya yönelik çalışmalarda öncelikle ilgili kavramların tespitinin iyi yapılması gerektiğini; bunlar içinde "mizan" kavramının en önde gelenlerinden biri olduğu tespitini yapıyor. Mizan kelimesinin kullanıldığı âyetlerin gerek muhtevaları gerekse irtibatlı olduğu alanlar inceleyen Özgel, "mizan" kavramının; değer, düşünce ve davranış açısından "çevre bilinci" verecek mâhiyette olduğunu vurguluyor.

Alparslan Açıkgenç, "Felsefe Geleneğinde Mizan Kavramı"nı ele aldığı çalışmasında bu çalıştayın ne kadar yerinde olduğunu gösteren bir tespitle başlıyor. O da "fel-

---

[1] https://www.ifees.org.uk/wp-content/uploads/2020/01/iccd-turk.pdf

sefî düşüncede *mizan* kavramını inceleyen İngilizce olarak yayınlanan sadece bir makaleye" rastlaması. Araştırmalarını derinleştirince aslında İslâm düşünce tarihinde işin hiç de öyle olmadığını fark ediyor. Örneğin kimya biliminin kurucusu kabul edilen Câbir ibn Hayyân'ın erken bir dönemde "mizan teorisi"ni geliştirdiğini görüyor. Açıkgenç'e göre "Câbir, Kur'ân'ın mizan kavramını ihtisas alanı olan kimya bilimine uygulamaya çalışmış ve bunda da çok başarılı olmuştur." Sonuç olarak "felsefe geleneklerinde *mizan* sadece bir kavram olarak kalmamış kapsamlı bir öğretiye dönüşmüştür." Bu sebeple, İslâm düşünce tarihinde mizanla ilgili yeni ve derinlikli araştırmalara ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır.

Abdulaziz Hatip "Kâinattaki İlâhî Mizan ve İman İlişkisi" adlı çalışmasında mizan kavramını daha geniş bir perspektiften ele alarak "Kâinattaki İlâhî Mizan"a dikkat çekmekte ve bunun imanla olan ilişkisini ortaya koymaya çalışmaktadır. Kur'ân âyetleri ışığında birkaç Esmâ-i Hüsnâ temelinde "kâinattaki denge, nizam ve mizan"a göz atarak bunun canlı cansız varlıklarla ilişkilerimizde getirdiği ahlâkî sorumluluğa dikkat çekiyor. Dahası, canlı cansız tüm varlıkların tâbi oldukları bu nizam ve mizana ters düşmeme adına, temizliğe riayet, çevreye karşı duyarlılık ve dünyayı bizimle paylaşan, hayatımızı kolaylaştıran hatta insanca yaşamamızı borçlu olduğumuz hayvan ve bitkilere karşı görevlerimiz hatırlatılmaktadır.

Recep Ardoğan "İnançtan Davranışa İslâm Ekolojisinin Anahtar Kavramlarından Mizan" adlı çalışmasında insan hayatının bireysel, toplumsal, ekolojik alanlarında; bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarında; aklî/teorik, vicdanî/etik, siyasî/medenî ve hukukî yönlerinde kılavuzluk etmektedir. Bu sebeple de insanların kullanageldikleri kavramlara

farklı anlamlar yükleyerek veya onların anlamlarını itikadî veya ahlâkî değerleri içerecek şekilde genişleterek yeni bir bilişsel yapı ve bilinç inşâ etmektedir. Bu bilişsel yapı ve bilinç inşâsı bazen ontoloji alanından başlayıp eskatolojiye doğru; yani yaratılışın mebde'inden me'âdına doğru uzanmaktadır. Bu bağlamda Kur'ân'da, "mizan" kavramının da bir anlam genişlemesine sahip olduğu görülmektedir. Ardoğan'a göre "mizan kavramı, evrende denge ve düzen doğal olarak işlerken, insanoğlunun özel ve toplumsal alanda denge ve düzeni bilinçli ve iradî olarak gerçekleştirmeye çalışması gerektiğine işaret" etmektedir. "Kur'ân nazarında doğadaki tüm varlıkların ilâhî iradeye teslim olmaları neticesinde denge kanunları işlemektedir. İnsan da din, ahlâk ve hukuk çerçevesinde hareket ederek kendi tasarruf alanında denge kanunlarını egemen kılmalıdır." sonucuna ulaşmaktadır.

Sıracettin Aslan ise "İslâm Bilim Geleneğinde İnsan, Tabiat ve Mizan" kavramlarını ele alarak tartışmaya sunmaktadır. İslâm bilim geleneğinde insan, tabiat ve mizan arasındaki metafizik bağlamı ve epistemolojik bağıntıyı kısaca betimlemeye çalışmakta; insan, tabiat ve yasa koyucunun eseri olarak mizan tasarımları, İslâm dünya görüşünün öncelikli üç temel bileşenini oluşturduğunu ileri sürmektedir. Makalenin son iki ve esas gündemi ise insan, tabiat ve mizan arasındaki münasebetin sırasıyla Câbir b. Hayyân'ın ilmü'l-mîzân ile Abdurrahman el-Hâzinî'nin mîzânü'l-hikme görüşleri etrafında nasıl temellendirildiği ayrıntılı olarak ele almaktadır.

Mütevazı çalışmamızın bu niteliğiyle İslâm Düşüncesinde "Mizan" kavramıyla ilgili bir öncü çalışma olmasını; bunu yenilerinin takip etmesini umut ediyoruz. Allah'ın belirli bir mizan, denge, ahenk ve uyumla yarattığı; mizanın korunması ve sürdürülmesinin sorumluluğunu insana ver-

diğini asla unutmamalıyız.

Öncelikle bize destek olana *Avrupa Çevre Vakfı*'na, Çevre Ahlakı Forumu'nu kurmamızda ve bu çalıştayı yapmamızda bizlere her türlü desteği sağlayan Kurucu Rektörümüz ve Yönetim Üst Kurulu Başkanı Başkanı Prof. Dr. Nevzat Tarhan'a çok teşekkür ederim. Pandemi şartlarında bazı hocalarımız çevrimiçi olarak katıldı. Bir kısmı da bizzat katıldılar. Moderatörlük yapan Doç. Dr. Asil Özdoğru dahil tüm katılımcılara ayrı ayrı teşekkür ederim.

Çevre hepimize ait… Çocuklarımıza ve torunlarımıza daha iyi bir gelecek ve daha yaşanılabilir bir dünya bırakmak zorundayız. Bu süreçte bizlere destek olan herkese çok teşekkür ediyorum.

İbrahim Özdemir
ÜÜ Çevre Ahlâkı Forumu Direktörü

EKO-PSİKOLOJİ VE "MİZAN"

Nevzat TARHAN

SAYIN Başkanım, Değerli Hocalarım, Değerli İzleyenler, **"İslâm Düşüncesinde Mizan Kavramı"** toplantısı, önemli bir projenin toplantısı oldu. Özellikle dünyanın şu anda geldiği noktada, ciddi bir şekilde insanın doğaya hoyrat davranma durumu var. Bu noktada, kendi alanım çerçevesinde özellikle ekolojik psikolojiyle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Diğer Hocalarım kendi alanlarıyla ilgili öğrenebildiğim kadarıyla çok güzel katkılar sunuyorlar.

İnsanın doğaya hoyrat davranması neticesinde ne gibi durumlarla karşılaşıyoruz? En çok rastladığımız şey, ormanlar yok olma yoluna gidiyor, diğer taraftan küresel ısınma tehlikesiyle yüz yüzeyiz... Eriyen buzullar var. Ayrıca su kaynaklarında ciddi bir şekilde azalmalar mevcut, yer yer kuraklıklar yaşanıyor. Yer yer de sel baskınları var. Doğada

ciddi bir şekilde önceki yüzyıla göre doğal afetler arttığını müşâhede ediyoruz. Homeostaz (homeostasis) yani doğada var olan bir denge ve mizan var.[1] Vücutta da bu duruma homeostaz deniyor. O denge bir yerden bozulduğu zaman başka bir yerden bir hastalık şeklinde patlak veriyor. O dengeyi insanlık burada bozuyor. Bunun için daha önce iklim değişikliği, küresel ısınma, küresel kirlenme diyenleri sadece idealist olarak görüyorduk ama artık bunları idealist değil, realist olarak görmemiz gerekiyor.

Çevreciliği "Mizan" anlamında bizim kültür ve inanç kaynaklarımızla birleştiren bu çalışma, her türlü övgüye layıktır çünkü yaptığınız iyi bir işin toplumsal ve kültürel bağlamını oturtamazsanız o iş tutmaz. Bu nedenle bu işin kültürel bağlamını oturtma açısından bizim kaynaklarımızla ilgili Mizan, bir ölçü ve dengenin kâinatta olması, bunun ön plana çıkarılması ve burada bu dengeyi bozan insanoğluna bir mesaj olarak çok önemlidir.

Bu girişim; küresel ısınmanın, iklim değişikliğinin ve burada ormansızlaşmanın ortaya çıkmasını masaya yatırmak açısından çok önemli zira bu, Birleşmiş Milletler'in kararlı tutumunu da yansıtıyor. Anlaşmayı Türkiye de imzaladı. Bir bakanlığın adını Çevre ve İklim Bakanlığı olarak değiştirdi. Bu çerçevede çevre neden bozuldu? Neden bozuluyor? Bu soruları sormadan ve doğru teşhislere varmadan doğru tedavi edemeyiz. Bozulmanın nedenleri, yakın döneme kadar

---

[1] Yunanca "aynı" ve "sabit" kelimelerinden gelen homeostasis, canlıların hayatta kalmak için gerekli oldukça istikrarlı koşulları aktif olarak sürdürmek için kullandıkları herhangi bir süreci ifade eder. *The Wisdom of the Body* adlı kitabı; insan vücudunun, kandaki su, tuz, şeker, protein, yağ, kalsiyum ve oksijen içeriği gibi diğer hayatî şartları ve sabit sıcaklık seviyelerini nasıl koruduğunu anlatır. Benzer süreçler, Dünya'nın ortamındaki kararlı durum şartlarını da dinamik olarak korur. (editör)

bozulmanın yaşanmaması ve küresel ısınmanın şimdilerde tehlike olarak ortaya çıkmasına yönelik teşhislerde hep teknik bilgiler var. Ozon tabakasının incelmesi ve delinme seviyesine inmesi, atmosferin ısınması ve şehirlerde sera gazının ortaya çıkması, birikmesi tehlikeleriyle karşı karşıyayız.

> Çevreciliği “el-Mizan” anlamında bizim kültür ve inanç kaynaklarımızla birleştiren bu çalışma, her türlü övgüye layıktır çünkü yaptığınız iyi bir işin toplumsal ve kültürel bağlamını oturtamazsanız o iş tutmaz.

Bütün bunlara ek olarak aslında çok fark edilmeyen ve Prof. Dr. Selim Şeker ile Prof. Dr. Osman Çerezci’nin çalışmalarında ortaya koydukları gibi ciddi bir elektromanyetik kirlilik de var. Bu tür kirliliğin de çevre kirliliğinin içerisinde bir gündem olarak ele alınması gerekiyor. Bu elektromanyetik kirlilik gözlerimizle fark edebileceğimiz bir olgu değil. Şu anda bu odada elektromanyetik parçacıklar, dalgalar dolaşıyorlar. Bunun belirli bir yoğunlukta olması, belli sağlık sınırlarında kabul ediliyor ama belirli bir oranın üzerine çıktığı zaman zarar vermeye başlıyor. Tıpkı toz gibi… Normal bir ortamda havada uçuşan toz parçacıkları doğaldır ama ameliyathanede olması gereken bir durum değildir. Orası steril bir oda olmalıdır. Havada bir tane bile mikrop dolaşmamalıdır, zarar verir. Bunun gibi burada ortamına göre değişiyor ama temel bir bilimsel ölçü vardır. Eğer bunu korumazsak en büyük zararı torunlarımıza vereceğiz. Bunu bilmemiz gerekiyor, belki biz bunu çok yakından hissetmeyeceğiz ama çocuklarımız, torunlarımız bunu çok daha fazla hissedecek. Bizim gelecekte kendimize “Yazıklar olsun dedelerimize” dedirtmememiz lazım.

Bunun için insan davranışı çok önemlidir. İnsan davranışını etkileyen insan mekân-doğa ilişkisidir. Bu ilişkiyi doğru kurmak gerekiyor. İnsanın doğayla kendi oluşturduğu bir doğal çevresi, bir de yapay çevresi vardır. Yapay çevreden kasıt örneğin inşâ ettiğimiz şehirlerdir. Biz sanki çevre deyince sadece onu anlıyoruz. Çevre denince yaşadığımız şehirleşmeyi, şehirdeki çevreyi zannediyoruz. Aslında bir de doğal çevre var. Bunu insanın davranışları ve verdiği kararlar değiştiriyor. Hatta bununla ilgili arılarla ilgili meşhur bir araştırma var, hocalarımız da bilir ama ben bilmeyenler için hatırlatayım.

Arılar, doğada polenizasyon (polenleşme) yapan canlılardır. Polenleşmeyi de doğada iki şey sağlıyor: Rüzgâr ve arılar. Sadece rüzgâr yetmiyor, arıların da polenleşmeye katkısı var çünkü sadece bir arı günde dört yüz kadar çiçek dolaşabiliyor Kovana dönmek için bir turda dört yüz tane çiçek dolaşıyor, müthiş bir şekilde döllenme yapıyor. "Arılar yok olduğu zaman dünya ne olur? İnsan yok olduğu zaman dünya ne olur?" bilim adamları, bu iki ayrı soru çerçevesinde matematik modelleme yapıyorlar. Arılar yok olduğu zaman, aşağı yukarı elli sene içinde bütün dünya çöl hâline geliyor, hiçbir yeşillik kalmıyor. Döllenme ve polenleşme olmadığı için doğa yavaş yavaş elli sene sonra kendini tüketiyor. Ama insan yok olduğunda elli sene sonra dünya, Çernobil gibi oluyor.

Malumuz Çernobil Faciası, 26 Nisan 1986'da meydana geldi. O zamandan beri insan girmiyor o bölgeye. İnsan girmeyince orada müthiş bir değişim olmuş. Âdeta doğa yeniden canlanmış. Binaların duvarları bile yemyeşil, o kadar güzel olmuş. Yani Çernobil'e insan girmeyince daha güzel olmuş. O hâlde insan olmazsa dünya da daha güzel olacak diyebiliriz. Dolayısıyla insan, bu doğanın bir ürünü değil.

Bu dünyada misafir olarak bulunuyor, dünyaya başka bir amaçla gelmiş. Yani dünyada var olmasının amacı başka. Benim buradan çıkardığım sonuca göre insanın Dünya'ya, yaşadığı mekâna zarar vermesini sorgulaması gerekiyor.

Çevre, bitki ve doğa dediğimiz zaman ne anlıyoruz? Ağaç dediğimiz, toprağa saplanmış bir çubuk… Bu çubuk aktif mi, pasif mi? Biz sanki aktif olmayan bir tahta parçası gibi düşünüyoruz. Hâlbuki o doğaya sağladığımız, o çubuk dediğimiz ağaç, aslında pasif değil, aktif bir varlıktır. Literatürde bununla ilgili bir üniversitenin yaptığı çalışma var.

California'da bir üniversite, bulunduğu şehirde dev ağaçlar üzerinde bir çalışma yapmış. Dev ağaçlar var orada biliyorsunuz: Ömürleri bin seneye yakın olan ağaçlardır. Ana ağaç ve yavru ağaçlar var. Bunların sülalesi var ve bunların üzerinde araştırmacılar incelemeler, gözlemler yapıyorlar. Burada bakıyorlar ki o ağaçlar, birbirleriyle âdeta konuşuyor ve iletişim kuruyorlar. Ağaçlar hem yer üstünde hem yer altında konuşuyor. Ağaç davranışı diye bir davranış çevre psikolojisi olarak ele alındığı zaman, ekolojik psikoloji olarak ele alındığı zaman ağaçlar hareketsiz varlıklar değil aksine hareketli varlıklardır ama biz onları, ruhları yok gibi görüyoruz.

Her ne kadar ağaçları kaderlerinde fâil olarak görmesek de yukarıda aktarmaya çalıştığım gibi son çalışma ve gözlemler bunun tam aksini bize gösteriyor. O ağaçlar büyürken diğer ağaçların yaşam alanları üzerine çıkmıyorlar, diğer ağaçlara tecavüz etmiyorlar, o ağaçlara geldikleri zaman duruyorlar, ona alan açıyorlar. Ağaçların arasında böyle bir denge, bir mizan var. O ağaçlar da aslında büyürken kararlar veriyorlar. O kararlara göre bazı alanları gelişiyor, bazı alanları da gelişmiyor. Bazı yönlerini geliştiriyorlar, bazı yönle-

rini geliştirmiyorlar ve orada müthiş bir denge var. Biz bunu bozduğumuz zaman, aslında kendi kendimize zarar vermiş oluyoruz.

> İnsan, bu doğanın bir ürünü değil. Bu dünyada misafir olarak bulunuyor, dünyaya başka bir amaçla gelmiş. Yani dünyada var olmasının amacı başka. Benim buradan çıkardığım sonuca göre insanın Dünya'ya, yaşadığı mekâna zarar vermesini sorgulaması gerekiyor.

Biz bunu kuş gribi salgınında gördük. Kuş gribi çıktığı zaman, bütün tavuklar yok edildi. Sonuçta Türkiye'de hemen hemen her yeri kene kapladı. Kırım Kongo kanamalı ateşi hastalığına bu keneler sebep oldu. Yeni ve öldürücü bir hastalık ortaya çıktı. Virüs, keneler ile yaygınlaştı.

Kuş gribiyle mücadele edelim derken farkında olmadan dengeyi bozmuş olduk.

Tıpkı bunun gibi Aydınlanma çağı da kalkınma adına farkında olmadan doğaya zarar verdi. Şu anda biz Aydınlanma çağının sebep olduğu kötü sonuçları yaşıyoruz.

Aydınlanma çağında ne oldu? İngiliz filozof Francis Bacon (ö.1626), geliştirdiği felsefede "Doğa bizim rakibimizdir" diyerek "tabiata gem vurma, tabiata hükmetme, tabiatın dişlerini sökme, ona hâkim olma" anlayışını savundu. Doğanın bugün içinde bulunduğu durumun bu anlayışla alakası olduğunu düşünüyorum.

Diğer bir anlayış ise "Hayat mücadeledir" diyen yaşam felsefesidir. Her iki anlayış da "Doğa bizim rakibimizdir" derken "Doğayı yenmemiz ve doğaya hükmetmemiz lazım" diyerek doğayı tahrip etmenin felsefesini oluşturdu.

Doğu ve Batı'da hâkim olagelen geleneksel olarak doğaya

saygı gösteren felsefenin yerini doğayı tahrip edebilmenin hakkı olduğunu söyleyen bir akım oluştu. O akımın sonucunda da doğaya hoyrat gibi davranılmaya başlandı. Hâlbuki bizim medeniyet coğrafyamıza, Japonya dâhil Asya kültürlerine bakarsak doğaya saygıyı görürüz ki bu kültür ve coğrafyalarda şehirlerin içi yemyeşildir.

Aynı dönemler için Avrupa'daki eski şehirlerinin içinde hiç ağaç yoktur. Mesela İspanya'nın önemli şehirlerinden Toledo'ya gittiyseniz, Toledo'nun içinde hiç ağaç yok ama çevresinde var, sonradan yapılan yerlerde vardır. Yani eski Avrupa şehirleri ağaçsızdır ama Osmanlı şehirleri yemyeşildir. Bu da aslında medeniyetimizin yeşile olan saygısının kültürel boyutuyla ilgili çok önemli bir realitedir. 19. yüzyılda İstanbul'u ziyaret eden Fransız Doktor A. Brayer'in anlattıkları konumuz açısından anlamlıdır:

> "Bir gün bir Hıristiyan hastamın bahçesinde gezinirken ailesinin kalabalıklaşmış olduğundan bahsederek evine bir daire daha ilâve etmek istediğini, fakat beş altı ağaç yıkmak icâb ettiği için arzusunu yerine getirmesine mâni olan müşkil bir vaziyet içinde bulunduğunu söyledi ve sözüne şöyle devam etti:
>
> Bu ağaçların mevcud olduğunu Müslüman komşularımın hepsi biliyor ve hepsi her gün görüyor. Şimdi bunların yerine ev yaptırdığımı görecek olurlarsa neden dolayı ağaçları yıkmaya cüret ettiğimi gelip benden sorarlar ve beni tahkir ve terzil ederler (aşağılarlar).
>
> Müslüman-Türklerin asırlardan beri gölgelerinde dinlendikleri bu güzel tabiat mahsullerine karşı besledikleri hürmet sayesinde Türkiye'de altı, sekiz ve hattâ on ayak çapında çınarlar vardır."

Çocukluğumda öğretmenimizin öğrettiği ve unutmadığım bir hatıra var:

"Ormanın üç düşmanı vardır. Birincisi balta, ikincisi ateş, üçüncüsü keçi" demişti. Keçi, daha küçükken yiyor.

Ateş de yine insanın ihmalkârlığının sonucu. Aslında keçiyi de ormana yine insan musallat ediyor. Balta da yine insanın elinde. Yani bu üç düşmanın da sebebi esasında insan. O hâlde bu üçünü de doğru kullanmamız gerekiyor.

Aslında ormanı yönetmek, kaynak yönetiminin temel ilkeleriyle ilgili benzerlik gösterir. Kaynak yönetiminde, parasal bir kaynağı yönetirken önce ihtiyaca göre havuzu büyütülür sonra bu, akıllıca harcamaya kaynak teşkil eder. 'Input' ve 'output' modülasyon gibi girdi-çıktı kontrol yapılır, havuz büyütülür sonra da bu hedefe uygun şekilde yerleştirme yapılır. Osmanlıca ve Arapça çok müthiş bir dil. Hocalarımız daha iyi bilir. Arapça'da iktisat kelimesi maksat kökünden gelir. Eğer sen kaynak yöneticisi isen ve bir bütçe yöneteceksen önce maksadın belirlenmesi gerekir.

Sonra önem ve önceliklerini, stratejik hedeflerini belirlemek, amaç ve önlemlerini sonra belirlemek tarzında ciddi bir durum var aslında. Oradaki etimolojik bir vurgu var. Bunu da kaynak yönetiminde görüyoruz. O hâlde çevreyle olan insan-çevre ilişkisi çok önemlidir. Çevreyle olan ilişkimizde bizim kaynak yönetimi mantığıyla hareket etmemiz lazım. Nasıl parasal kaynakları akıllıca yönetiyoruz, sosyal kaynakları yönetiyoruz, insan kaynaklarını yönetiyoruz. Bir insanın kendisi ile olan ilişkisi, ailesi ile olan ilişkisi, sosyal doku ile olan ilişkisi, çevre ile ilişkisi ve doğayla ilişkisi ve Yaratıcı ile ilişkisi... Bir insanı insan yapan şeyler, anlamlı ilişkiler kurabilmesi ile ilgilidir. Eğer çevreyle anlamlı ilişkiler kuramıyorsak doğayla o zaman 'doğa dostu' olamayız.

Bu asrın en önemli hastalığı, doğayı tahrip eden en büyük hastalığı aslında bencillik hastalığıdır. Kendi çıkarı için bir insanın avcılık yapması, zevk için avcılık yapması doğaya saygısızlıktır. Hayvanları alıp hayvanat bahçesine hapsetmek

doğaya saygısızlıktır. Bu hayvan haklarına da aykırıdır. Bunların hepsi, birçok şey yeniden sorgulanmalıdır.

İklim kelimesinin kökenini yeni öğrendim. İklima, iklim diye geçiyor. Meğer Hz. Adem'in kız çocuğunun ismiymiş. Hz. Adem'in çocuklarından birisinin ismi İklima'ymış. İklima, kız ismi olarak bizde az da olsa kullanılıyor.

Çevreye önem veren bir kültür var bizde. Bu kültürü kaybetmememiz, dinamiklerini tekrar harekete geçirmemiz lazım. İnsan davranış ilişkisi üzerinde bu çok önemli bir husus. Çünkü insanoğlu sosyal ve davranışsal olarak dünyaya prematüre doğuyor, ama hayvanlar öyle değil. Hayvanlar, doğarken öğrenmiş olarak doğuyor. Bir ördek doğar doğmaz yüzebiliyor ama insan, 15 yaşında ancak kendi kendini yönetebilir hâle geliyor. Bir yaşında iken ancak yürüyebiliyor. İnsan, öğrenmek üzere doğuyor ama diğer canlılar öğrenmiş olarak doğuyor. O hâlde çocuklarımıza, gelecek nesle bunu doğru öğretmemiz lazım. Kendi çocuğumuza, okul çevremizde her alanda, eğitimde çevre bilincinin öğretilmesi, çevreyle olan ilişkileri de öğretmek gerekiyor. Parayla olan ilişkiyi öğrettiğimizden daha önemsiz değil çevreyle olan ilişki. Yani şu anda kapitalist sistem bize "En önemli değer paradır" diyor. Parayı kutsal değer olarak sunuyor. Hâlbuki çevre de çok önemli bir değerdir. Çevrenin değeri yeni yeni anlaşılmaya başlandı. Bunun anlaşılması dünya için bir şans tabii ve bu şansı, fırsatı iyi değerlendirmek lazım.

Üsküdar Üniversitesi olarak bu konu ve çalışmada Türkiye'de bir ilki başardık. Bu "Mizan" çalıştayı da onun uluslararası bir onayıdır. Birleşmiş Milletler projesi kapsamında desteklenen çalışmalardan biri olmuştur. Bu çalışma ile birlikte bize İslâm dünyasında öncülük yapabilme şansı, fırsatı verildi. Bugün burada Hocalarımızın sunumları zaten canlı olarak yayınlanıyor. Buradaki sunulan makaleleri de kitap

> Bir insanı insan yapan şeyler, anlamlı ilişkiler kurabilmesi ile ilgilidir. Eğer çevreyle anlamlı ilişkiler kuramıyorsak doğayla o zaman "dost" olamayız.

hâline getirip bilim dünyasına, bilimsel akışa sunmayı düşünüyoruz. Zihinsel dönüşüm olmadan, çevresel dönüşüm olmaz. Zihinlerdeki soru işaretlerini gidermek, inandırmak gerekiyor. Tekrar bütün katılımcılara ve güzel panel için hocalarıma teşekkür ediyorum.

Üniversitemizde Çevre Ahlâkı Forumunun kurulmasına ve bu panelin düzenlenmesine öncülük eden İbrahim Özdemir hocaya teşekkür ediyorum. Böyle güzel bir projeyi hayata geçirdiği için bu projenin bütün emekçilerine teşekkür ediyorum. Özellikle bugün bu konuya kafa yoran, bu konuda bilgi sunan, bu konuda katkı sağlayan değerli hocalarımıza ve küresel bir salgın olan COVID-19'a rağmen özellikle katılım sağlayan hocalarımıza ayrı ayrı teşekkür etmek istiyorum.

Bu çalışmalar önemli bir başlangıç oldu. Birinci amacımız, iklim değişikliği ve çevre denildiği zaman bununla ilgili bir şeyler yapıldığını göstermek ve bununla ilgili herkesin zihin haritasında çevreyle ilgili bir farkındalık sayfası açmasını sağlamaktır. Bununla ilgili zihinsel dönüşüm olmadan sosyal değişimleri bekleyemeyiz. Bu açıdan Mizan gibi çalışmalar çok önemlidir.

Geleceğimiz için çok önemli olan bu konuda Üsküdar Üniversitesi olarak üzerimize düşen neyse yapmamız lazım. Kısa vadeli düşünen değil orta ve uzun vadeli düşünmek yani muhtemel şeyleri de öngörebilmek gerekiyor. İnsanın çevreyle olan ilişkisi iki türlüdür. Bir mekânla, yakın çevresiyle ilişkisi vardır bir de doğayla ilişkisi var. Bu ikisinde de

insandaki adâlet ve merhamet kavramı vardır.

Bu, psikolojide sevgi ve disiplin olarak da geçiyor. Asil Özdoğru Hoca kısa konuşmasında pek değinemedi ama aslında bu konuda söyleyeceği çok şey var. Sevgi ve disiplin, insanın davranışında önemli boyutlardır. Bunun topluma yansıması da adâlet ve merhamet şeklindedir. Doğaya yaklaşırken insan hem merhametli olacak hem de adâletli olacaktır. Adâletli olduğu zaman bir ölçü vardır. Ne bir fazla ne bir eksik... Burada gerektiği kadar yani denge ve ölçüyle yapabilmek önemlidir. Doğayı gerektiği kadar kullanabilmek, gerektiği kadar yapabilmek. Bu da adâlet ve ölçü ile olur.

Alparslan Açıkgenç hocamın doğa örneğinde olduğu gibi gerçekten modernizm ve kapitalist sistem ciddi şekilde kozmik adâlet ve ölçüyü bozdu. Adâlet ve merhamet dengesini, doğaya saygıyı tahrip etti. Doğayı sadece sömürülecek ve tüketilecek bir nesne olarak gördü. Modern zihinde, hayvanlara ve tüm canlılara merhametle yaklaşmak diye bir harita yoktur. Bunu bir örnekle açıklamak isterim. ABD'de yapılmış bir çalışma var. Ortalama bir ABD'liye yanmış bir insanın vücudu gösteriliyor; nefret ve kaçınma ortaya çıkıyor. Bir Budist rahibe yanmış bir insanın resimleri gösteriliyor; Budist rahibin merhamet ve yardım etme duygusuyla ilgili beyin alanları aktif hâle geçiyor. Aynı zamanda beyindeki mutlulukla ilgili alanlar da harekete geçiyor. Mutluluk ile ilgili bilimin referans çalışmalarından biridir bu. İnsan, başkasına yardım ederken, verirken, merhamet ederken kendisi de mutlu oluyor. Batı zihni bunu daha yeni yeni keşfetmeye başladı. Bizim kültürümüz ve değerler sistemimizde bu konuda zengin bir müktesebat var. İstanbul'u on dokuzuncu yüzyılda ziyaret etmiş olan Fransız ünlü seyyah ve devlet adamı Lamartine bunu fark etmiş ve şöyle not etmiş:

Prof. Dr. İbrahim Özdemir

Felsefi Danışman (APPA Sertifikalı)

Felsefe alanındaki uzmanlığı ve akademik geçmişi ile tanınan Prof. Dr. İbrahim Özdemir, **Amerikan Felsefi Uygulayıcılar Derneği** (APPA) tarafından sertifikalandırılmış bir Felsefi Danışman olarak hizmet veriyor.

Doğu, Batı ve İslam felsefelerine olan hakimiyeti, felsefi danışmanlıkta benzersiz ve kapsayıcı bir yaklaşım sunarak, felsefe tarihinin eşsiz zenginliğinin ışığında çeşitli kişisel ve etik sorunların üstesinden gelmede danışanlarına yardımcı olmaktadır.

Özdemir'in felsefi danışmanlık ile başkalarına yardım etme konusundaki özverisi birçok kişinin hayatını etkilemeye devam ediyor ve danışanlarının içinde bulundukları durumu ve anlamlı bir hayatın peşinden gitme arzularını daha derinlemesine anlamalarını teşvik ediyor.

Yüzyılın en büyük doğal afetlerinden biri olarak nitelendirilen 6 Şubat 2023 depreminde birçok akrabasını ve arkadaşını kaybeden Özdemir, hayatın anlamını sorgulayan depremzedelere Felsefi danışmanlık hizmetini ücretsiz sunma kararı almıştır.

Lisansını Ankara Üniversitesinde, Master ve doktorasını Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde tamamlayan Özdemir, halen Amerika'da misafir öğretim üyesi olarak ders vermeye devam etmektedir.

Sosyal Medya & İletişim.

E-mail: ib60dmr@gmail.com
Facebook: https://www.facebook.com/ibrahimozdemir27
Instagram: https://www.instagram.com/prof.dr.ibrahim.ozdemir/
Twitter: https://twitter.com/iozdemir27
Web: https://www.ibrahimozdemir.org/
LinkedIn: https://www.linkedin.com/in/ib60dmr/
APPA: https://appa.edu/user/ibrahim.ozdemir/

Yayınları:

MEVLANA VE KONFÜÇYÜS- HAYATIN ANLAMI

Dostum!
Sufi, içinde bulunduğu *şu anın* dostudur.
"Yarın" demek bizim yolumuz değildir. **Mevlâna**.

Mutlu olmak şartıyla fakir olmak; arkadaşları tarafından sevilmek şartıyla da zengin olmak iyidir. **Konfüçyüs**

Bizler insan ırkının, nükleer savaş sonucu maddeten yok olmakla tehdit edildiği ve insan bireyinin, kendisine, diğer insanlara, tabiata ve emeğine gittikçe yabancılaştığı bir çağda yaşıyoruz. Mevlana'nın *sevgi temelli felsefesi* bir umut olabilir mi? **Erich Fromm**. Psikanalist, Sosyolog ve Filozof

Konfüçyüsçülük nasıl insan olunduğunun öğrenilmesidir. **Prof. Dr. Tu Weiming**. Pekin Üniversitesi

Tasavvuf geleneğinin büyük düşünürleri, *insanların yönelmesi gereken yolu hatırlatırlar*. Bunu erişilebilir ve ikna edici bir lisanla yaparlar. Bu ariflerin okuyucularının dikkatine sunmak istedikleri husus, sosyal sorunlar için sunulan çözümlerin *insan olmanın ne anlama geldiği* noktasını ıskaladığı gerçeğidir. **Prof. Dr. Willliam Chitick**, New York Devlet Üniversitesi.

Mevlâna, yedi yüz yıl evvel dünyayı büyük bir kargaşalıktan kurtarmıştır. Günümüzde Avrupa'yı kurtaracak tek şey de onun eserleridir. **Prof. Dr. Arthur J. Arberry**, Şarkiyatçı

Mevlâna'nın şiirlerinde kozmik yalnızlık, Allah'tan ve ilahi kaynaktan ayrılığın hüznü hâkim olduğu için bu kadar etkili olmaktadır. **Karen Armstrong,** Tanrı'nın Tarihi.

Ancak unutmayalım; güneşin evimizi aydınlatabilmesi için perdelerimizi açmamız gerekiyor. Bizi sarmalaması için güneşe çıkmamız, kendimizi ona teslim etmemiz şart. Aynı şekilde, her türlü ön yargıyı bir kenara bırakarak insanlığın ve hayatın bu üstatlarını önce anlamaya, sonra da onlardan yararlanmaya çalışmalıyız. **İbrahim Özdemir**

https://www.kitapyurdu.com/kitap/mevlana-ve-konfucyus-hayatin-anlami/566451.html&filter_name=%C4%B0brahim+%C3%96zdemir

ÇEVRE, İNSAN VE SORUMLULUKLARIMIZ – Felsefi ve Ahlaki Bir İnceleme

Tabiat, Allah'ın yaratıcı kelimesinin sürekli olarak açık bir şekilde ifade ettiği oluşa ait özellik vasıtasıyla sembolik varlığı andıran çok yönlü ve farklı formlar içinde kendisini sunar.
Prof. Dr. S. M. Nakib al-Attas, *İslam Metafiziğine Giriş*

"Doğal çevre krizi yerküre için göğü feda ederek yerküreyi de yok olma tehlikesi içine atan insanların ruhlarındaki krizin dışa yansımasıdır."
Prof. Dr. S. Hüseyin Nasr, *George Washington Üniversitesi*

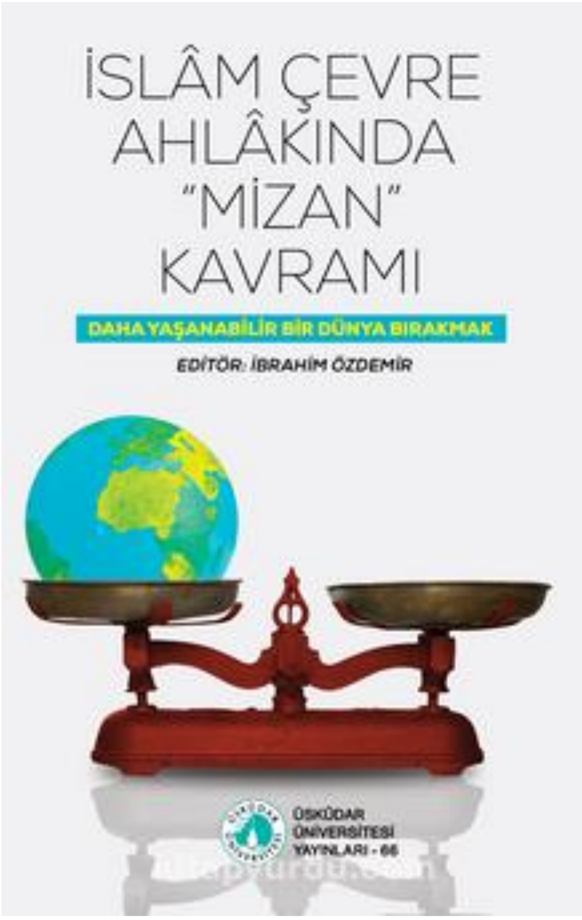
"Yeşil, tüm Müslümanlar için en kutsal renk. Allah'ın en bereketli ve en mükemmel planı olan doğaya atfedilen değerle birleşerek İslam dünyasında benzeri görülmemiş bir çevre hareketine zemin oluşturuyor."
Prof. Dr. Frederick Denny, *Colorado Üniversitesi*

"Tüketim model ve davranışlarımızı değiştirmek zorundayız. İnsanlık kendini tanrılaştırmayı reddetmelidir. İnsan tabiata sahip olan bir tanrı değildir insan tabiatın bir parçasıdır."
M. Gorbaçov, *SSCB Eski Başkanı*

"İnsanoğlunu maddi hırsın ilham ettiği teknolojinin sonuçlarından korumak için bütün dinlerin ve felsefelerin taraftarları arasında dünya çapında bir işbirliğine ihtiyacımız olduğunu sanıyorum." **Arnold Toynbee,** *Tarihçi-Düşünür.*

https://www.kitapyurdu.com/kitap/cevre-insan-ve-sorumluluklarimiz/564426.html&filter_name=%C4%B0brahim+%C3%96zdemir

İSLAM ÇEVRE AHLAKINDA MİZAN KAVRAMI – Daha Yaşanabilir Bir Dünya Bırakmak

İklim değişikliğinin sebep olduğu olumsuzluklar hayatımızı etkilemeye ve şekillendirmeye devam ediyor. BM Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli'nde (IPCC) çalışan bilim insanları, ittifakla iklim değişikliğine insan faaliyetlerinin ve yaşam biçiminin etki ettiğini söylüyorlar. Her yedi yılda bir yayınladıkları bilimsel raporlarla hükümetleri ve insanları uyarıyorlar.

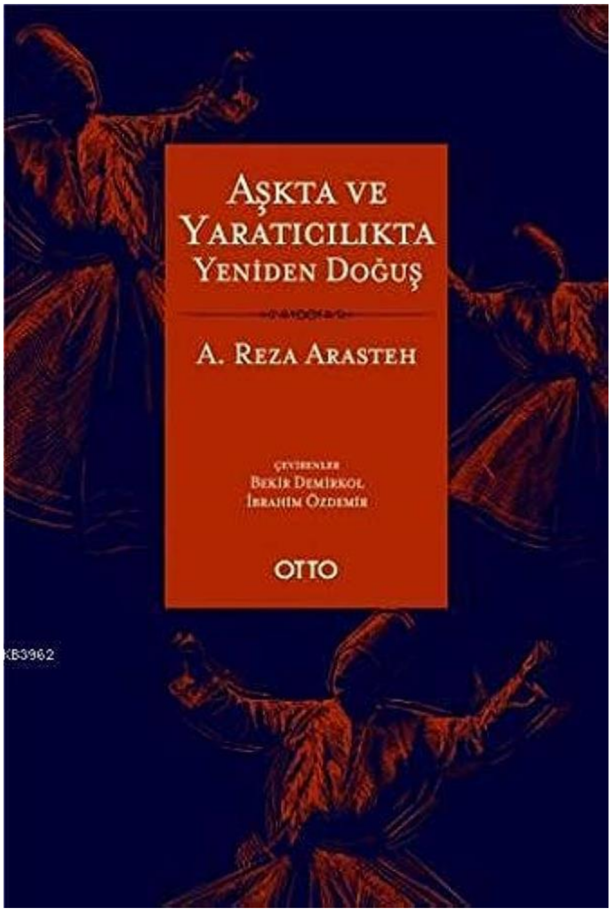
Bir grup "Müslüman Çevreci" olarak biz de bu süreçte sorumluluğumuzu üstlendik. İlk önce 2015 yılında, "Paris İklim Değişikliği Taraflar Konferansı" öncesinde İstanbul'da iki günlük bir sempozyum düzenledik. Müslüman çevreciler yanında, diğer din ve inançlarda çevrecileri de davet ettik.

"İslâm iklim Değişikliği Deklarasyonu"nu hazırladık ve dünyaya duyurduk. Daha sonra "al-Mizan: Dünya Çevre Sözleşmesi"ni hazırladık.

Bu kitap 23 Şubat 2022 tarihinde Üsküdar Üniversitesinde yapılan İslâm Düşüncesinde "Mizan" Kavramı Çalıştayı'na sunulan tebliğlerden oluşuyor. Yazarlar, kendilerine yöneltilen sorular ve yapılan katkılar ışığında tebliğlerini yeniden gözden geçirdiler ve son hâlini verdiler. Bu mütevazı çalışmanın bu niteliğiyle İslâm Düşüncesinde "Mizan" kavramıyla ilgili bir öncü çalışma olmasını; bunu yenilerinin takip etmesini umut ediyoruz. Allah'ın belirli bir mizan, denge, ahenk ve uyumla yarattığı; mizanın korunması ve sürdürülmesinin sorumluluğunu insana verdiğini asla unutmamalıyız.

https://www.kitapyurdu.com/kitap/islam-cevre-ahlakinda-mizan-kavrami/650654.html&filter_name=%C4%B0brahim+%C3%96zdemir

AŞKTA VE YARATICILIKTA YENİDEN DOĞUŞ- Mevlânâ Celâleddin Rûmi'nin Kişilik Çözümlemesi

İnsan sevgisi merkezinde bir yaşam süren Mevlânâ, hoşgörünün ve tevazuunun temsilcisidir. Şair ve mutasavvıflığı yanında insan doğası konusunda da derin bir anlayışa sahiptir.

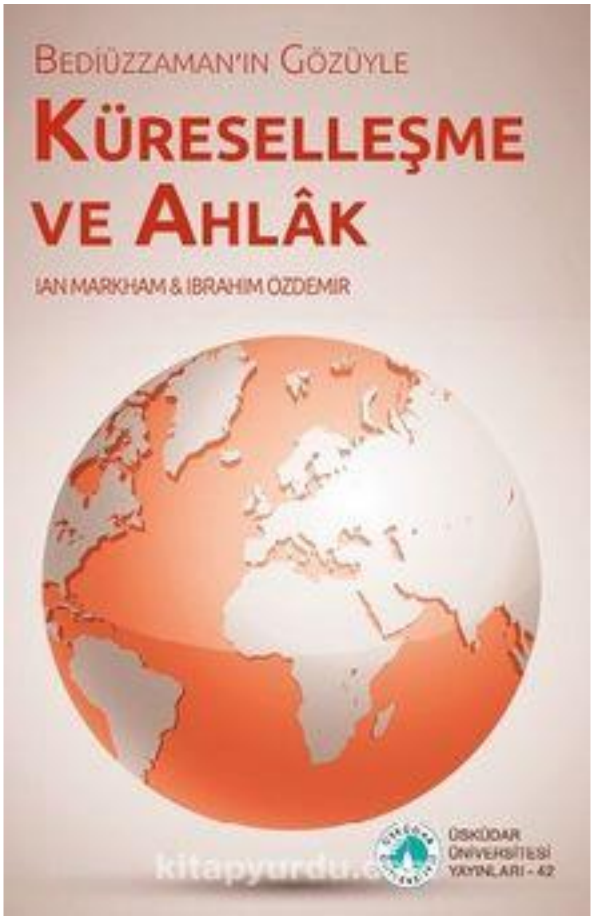
Aşkın gücüne ve mahiyetine ulaşmaya çalışan Mevlânâ, gerçek aşkın, ruhun en içteki kısmı harekete geçirildiğinde anlam kazandığının farkına vardı.

Âlemin kopyası olan insanın sadece duyulardan meydana gelmediğini, ruh beden bütünlüğüyle düşünüldüğünde içinde cevherler barındırdığını keşfetti.

Psikanaliz ve insan doğasıyla ilgili çeşitli çalışmalar yapan A. Reza Arasteh bu eserde, insan benliğinin evrensel bir bütünlüğe ulaşarak huzura ereceği düşüncesinden hareketle Mevlânâ'nın hayatını ele almıştır.

Sipariş:https://www.kitapyurdu.com/kitap/askta-ve-yaraticilikta-yeniden-dogus/423978.html&filter_name=%C4%B0brahim+%C3%96zdemir

KÜRESELLEŞME VE AHLAK- Bediüzzaman’ın Gözüyle

Amerikan değerlerinin tüm dünyaya empoze edilmesi anlamında olumsuz bir küreselleşmenin yerkürede hâkim hale getirildiği bir gerçektir. Bu hâkim küreselleşme söylemi, İslam’ı ve

Müslümanları radikal, siyasi, şiddet yanlısı gibi kalıplar içerisine hapsetmeye ve olumsuz değer yargıları içeren etiketlerle nitelemeye meyillidir.

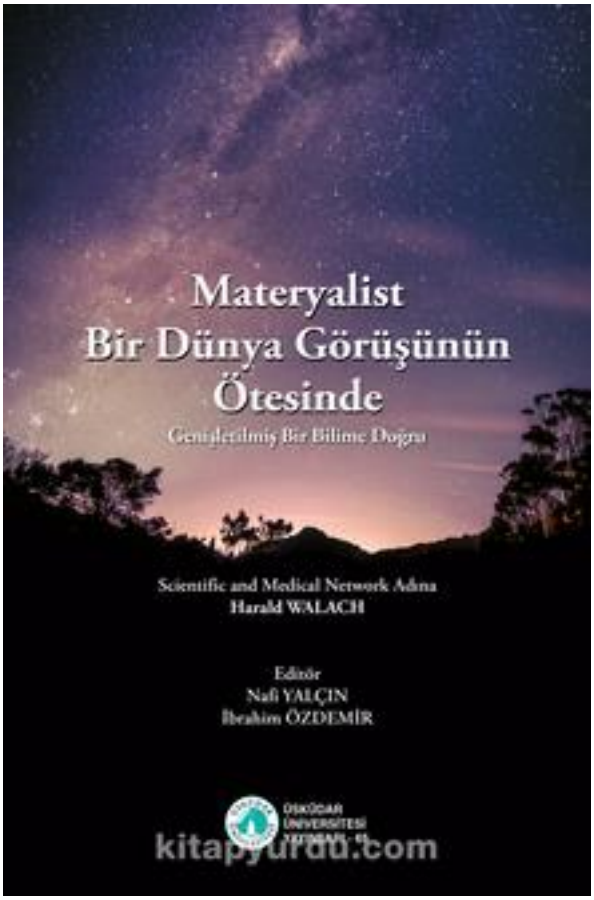
Seçkin bir makaleler derlemesi niteliğinde olan elinizdeki kitap ise, son dönem İslam mütefekkirlerinden Said Nursi’nin, yukarıda çizilen çerçeveden çok farklı ve zengin düşünce dünyasında bir keşfe çıkmaktadır.

Nursi’nin mesajının evrensel karakteri sebebiyle okuyucu kitapta, İslam alimleri ile Hıristiyan ve Yahudi bilim adamlarını, İslam’ın tabiatı ve Said Nursi’nin tefekkürü üzerinde söyleşirken bulacaktır.

Kitaptaki konular, “etik” ve “küreselleşme” etrafında gruplandırılmıştır. Bu iki konuyu uygun bir şekilde ele almak için müspet / şiddet karşıtı hareket ve modernite konularıyla ilgili de makaleler yer almaktadır. Her bölüm Said Nursi’nin düşüncelerini belirli bir bakış açısından hareketle ele almaktadır.

https://www.kitapyurdu.com/kitap/bediuzzamanin-gozuyle-kuresellesme-ve-ahlak/607242.html&filter_name=%C4%B0brahim+%C3%96zdemir

MATERYALİST BİR DÜNYA GÖRÜŞÜNÜN ÖTESİNDE – Genişletilmiş bir Bilime Doğru

Bugün dünyaya bilim ve onun büyük ölçüde incelenmemiş felsefi varsayımları hâkimdir.

Bu varsayımlar insanların özgür iradeden yoksun ve amaçsız bir evrende yaşayan karmaşık biyolojik makineler olduğu şeklindeki mekanik ve materyalist bir dünya görüşü ile ilişkilidir.

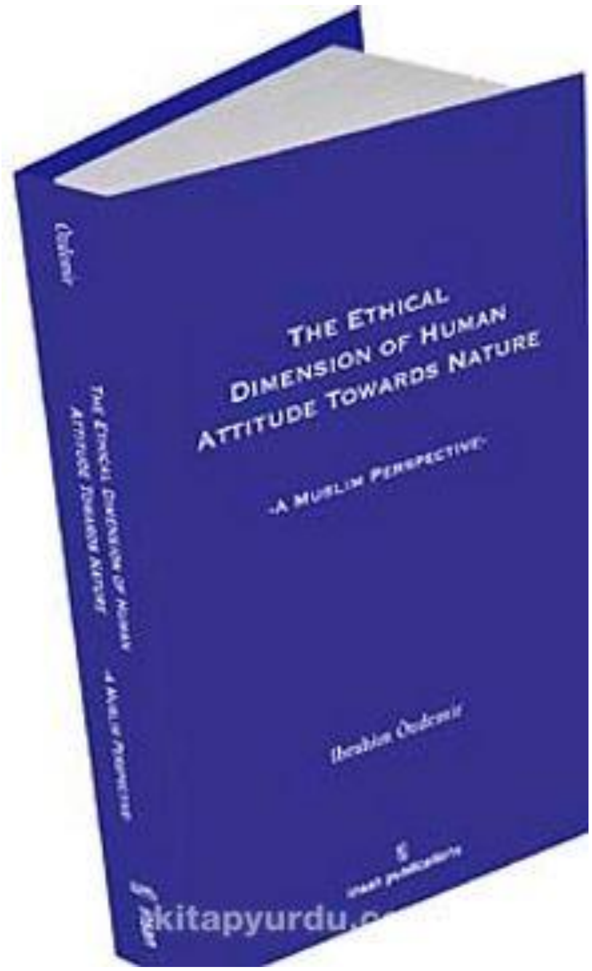
Galileo Komisyonu Raporu, konuyu kamuoyunun gündemine taşımaya ve bilimin kapsamını, artık madde ve fiziksel gerçekliğe ilişkin modası geçmiş bir görüşle sınırlandırılmaması için genişletmenin yollarını bulmaya çalışmaktadır. Ayrıca dikkate değer insan tecrübelerinin, özellikle de bilincin, beynin ötesine geçebileceğini gösteren kanıtlarının keşfedilebilir ve makul olduğunu göstermeye çalışmaktadır.

"Bütün bu indirgemeci program- bu akılsız materyalizm, tüm soruların cevabı olarak 'madde' denilen bir şeye olan bu inanç- gerçekten bilim değildir. O sadece bir imge, bir mit, bir vizyon, muazzam bir inanç hareketidir ve her zaman da öyle olmuştur.
Karl Popper'ın dediği gibi, bu, fiziksel araştırma yöntemlerine sınırsız bir güvene dayanan 'vaat edilen materyalizm'dir ve gelecek açıklamalarının bir teklifidir. Mümkün olan tüm sorulara cevap verebilecek şekilde yeniden tasarlanan 'madde'ye olan genel bir inançtır.
Bu inanç, eldeki iş için herhangi bir uygunluktan çok, bilimin geçmiş ihtişamından beslendi. Gerçekte olan ise, tüm sorular fiziksel sorular değildir veya fiziksel cevaplara yararlı bir şekilde sığdırılamaz." ***Prof. Mary Midgley*** *(1919-2018)*

https://www.kitapyurdu.com/kitap/materyalist-bir-dunya-gorusunun-otesinde/650655.html&filter_name=%C4%B0brahim+%C3%96zdemir

Yabancı Dillerdeki Kitapları

THE ETHICAL DIMENSION OF HUMAN ATTITUDE TOWARDS NATURE: A Muslim Perspective.

İnsanın doğaya karşı tutumunun ahlaki boyutu, geçmişte olduğu gibi günümüzün de en tartışmalı sorunlarından biri.

İbrahim Özdemir, çevre sorunlarının ahlaki ve metafizik boyutlarının farkında olarak, insan-doğa ilişkisinin sonuçlarını ve sadece doğayı değil, insanın kendi varlığını ve geleceğini de nasıl tehdit ettiğini ortaya koyuyor.

İbrahim Özdemir sadece şu sorulara cevaplar aramıyor:

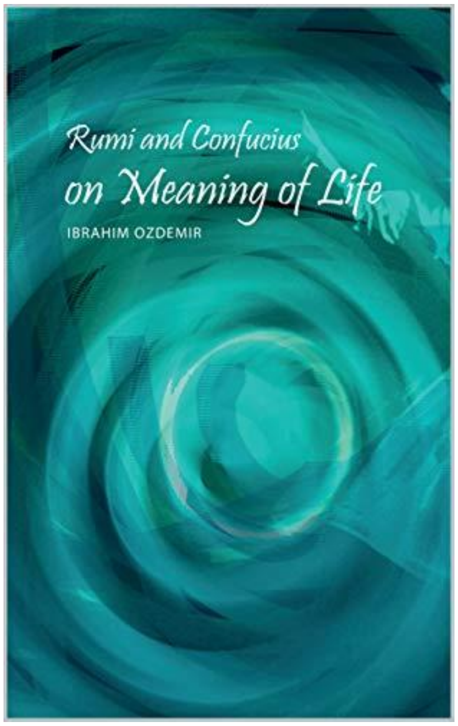
"Doğa insan tarafından nasıl algılanıyor ve nasıl ele alınıyor?";

"İnsanlığın doğayla nasıl bir ilişkisi var?";

"İnsanın yeryüzündeki geleceği ve gelecek nesillerin geleceği ne olacak?" sorularına cevap aramakla kalmıyor, aynı zamanda insan-doğa ilişkisi meselesini İslami bir perspektiften incelemeye çalışıyor.

https://www.kitapyurdu.com/kitap/the-ethical-dimesion-of-human-attitude-towards-nature-a-muslim-perspective/111611.html&filter_name=%C4%B0brahim+%C3%96zdemir

RUMI AND CONFUCIUS ON MEANING OF LIFE

Dostum!
Sufi, içinde bulunduğu *şu anın* dostudur.
"Yarın" demek bizim yolumuz değildir. **Mevlâna**.

Mutlu olmak şartıyla fakir olmak; arkadaşları tarafından sevilmek şartıyla da zengin olmak iyidir. **Konfüçyüs**

Bizler insan ırkının, nükleer savaş sonucu maddeten yok olmakla tehdit edildiği ve insan bireyinin, kendisine, diğer insanlara, tabiata ve emeğine gittikçe yabancılaştığı bir çağda yaşıyoruz. Mevlana'nın *sevgi temelli felsefesi* bir umut olabilir mi? **Erich Fromm**. Psikanalist, Sosyolog ve Filozof

Konfüçyüsçülük nasıl insan olunduğunun öğrenilmesidir. **Prof. Dr. Tu Weiming**. Pekin Üniversitesi

Tasavvuf geleneğinin büyük düşünürleri, *insanların yönelmesi gereken yolu hatırlatırlar*. Bunu erişilebilir ve ikna edici bir lisanla yaparlar. Bu ariflerin okuyucularının dikkatine sunmak istedikleri husus, sosyal sorunlar için sunulan çözümlerin *insan olmanın ne anlama geldiği* noktasını ıskaladığı gerçeğidir. **Prof. Dr. Willliam Chitick**, New York Devlet Üniversitesi.

Mevlâna, yedi yüz yıl evvel dünyayı büyük bir kargaşalıktan kurtarmıştır. Günümüzde Avrupa'yı kurtaracak tek şey de onun eserleridir. **Prof. Dr. Arthur J. Arberry**, Şarkiyatçı

Mevlâna'nın şiirlerinde kozmik yalnızlık, Allah'tan ve ilahi kaynaktan ayrılığın hüznü hâkim olduğu için bu kadar etkili olmaktadır. **Karen Armstrong,** Tanrı'nın Tarihi.

Ancak unutmayalım; güneşin evimizi aydınlatabilmesi için perdelerimizi açmamız gerekiyor. Bizi sarmalaması için güneşe çıkmamız, kendimizi ona teslim etmemiz şart. Aynı şekilde, her türlü ön yargıyı bir kenara bırakarak insanlığın ve hayatın bu üstatlarını önce anlamaya, sonra da onlardan yararlanmaya çalışmalıyız. **İbrahim Özdemir**

https://www.amazon.com/Rumi-Confucius-Meaning-Ibrahim-Ozdemir-ebook/dp/B08PQ5W5KL/ref=sr_1_1?keywords=rumi+and+confucius+ozdemir&qid=1690263120&sr=8-1